

Nakládání s infekčním odpadem na pracovišti (použité ochranné pomůcky) - opatření proti šíření koronaviru

19.3.2020, Ing. Petr Šulc, Zdroj: [Verlag Dashöfer](#)

- [Text](#)
- [Související](#)

OBSAH

- [Obsah](#)
- [Ochranné prostředky a opatření na pracovišti](#)
- [Odpad z odpadkových košů](#)
- [Použité ústenky a respirátory a další osobní ochranné pomůcky](#)
- [Jak se nakládá s infekčními odpady ve zdravotnictví \(zařazeno pro informaci\)](#)
- [Související dokumenty](#)
- [Související videa](#)

Ve stanovisku Národního referenčního centra pro hygienu půdy a odpadů k prevenci nákazy pracovníků nakládajících s odpadem kontaminovaným nebo potencionálně kontaminovaným SARS-CoV-2 způsobující onemocnění COVID-19 se pro nakládání směsným komunálním odpadem uvádí „**Směsný komunální odpad je nutno z hlediska ochrany pracovníků považovat vždy za odpad nebezpečný, a proto je nezbytné, aby pracovníci byli poučeni, jak bezpečně s ním nakládat, používat výše uvedené ochranné pomůcky a dodržovat hygienická opatření.**“ Pravidla nakládání s těmito odpady zpracované na základě informací k 18. 3. 2020 shrnuje tento článek.

Podle vývoje skutečností, které mohou mít dopad na nakládání s odpady, bude článek případně upravován.

V současné době musí řešit většina firem problematiku zajištění ochrany zaměstnanců proti šíření koronaviru, způsobujícího onemocnění COVID-19. A pokud tuto ochranu neřeší zaměstnavatelé, řeší ji zaměstnanci sami. Vláda navíc usnesením [č.247](#) ze dne 18. 3. 2020 zakázala všem osobám pohyb a pobyt na všech místech mimo bydliště, bez ochranných prostředků dýchacích cest (nos, ústa), jako je respirátor, rouška, ústenka, šátek, šál nebo jiné prostředky, které brání šíření kapének.

Mezi ochranné prostředky patří roušky (ústenky), respirátory, rukavice, ochranné obleky. Po jejich použití vzniká odpad. Nakládání s použitými osobními ochrannými

prostředky v běžném režimu většina firem nemusí řešit. V době koronavirové pandemie je situace jiná. Jak k tomuto odpadu v současné době přistoupit?

Tento článek **neřeší problematiku nakládání s osobními ochrannými pomůckami ve zdravotnictví, z rizikových profesí ani u oprávněných osob, nakládajících s odpady.**

Obsah

1. **Ochranné prostředky a opatření na pracovišti**
2. **Odpad z odpadkových košů**
3. **Použité ústenky a respirátory a další osobní ochranné pomůcky**
4. **Jak se nakládá s infekčními odpady ve zdravotnictví** (zařazeno pro informaci)

Použité kódy a názvy odpadů jsou použity dle katalogu odpadů – vyhl. č. [93/2016](#) Sb.

Protože rouška slouží primárně k ochraně ostatních, lze předpokládat, že může být, podobně jako jednorázový kapesník, kontaminována kapénkami s koronavirem (v případě osob s bezpříznakovým průběhem COVID-19, více [zde](#). **Oficiální informace EK uvádí** „Zdá se, že se přenáší kapénkovou infekcí – kašlem, kýchním či vydechováním. Inkubační doba viru COVID-19 (tj. doba mezi tím, kdy byl člověk vystaven viru a kdy se u něj projeví příznaky onemocnění) se aktuálně odhaduje na pět či šest až čtrnáct dní. Ačkoli je známo, že virus lze přenášet poté, co se u nakažené osoby projeví příznaky onemocnění, stále panuje nejistota ohledně toho, zda se virus přenáší i v případech, kdy daná osoba nemá příznaky nebo se u ní projevují jen mírně.“ **V této souvislosti WHO uvádí**, že „Mnoho lidí s COVID-19 však má jen mírné příznaky. To platí zejména v raných stádiích nemoci. Je tedy možné chytit COVID-19 od někoho, kdo má například jen mírný kašel a necítí se špatně“ více [zde](#)).

Pozn.: V zaměstnání by se již neměla pohybovat žádná z osob, která je v karanténě (od 13. 3. po návratu z rizikových zemí, nebo pokud je v karanténě na základě vyšetření) – více [zde](#). Přítomnost osob, které se nakazily, ale příznaky nemoci se u nich dosud neprojevily zřejmě nelze vyloučit.

Z uvedené nejistoty je proto nutné vyjít při organizaci /úpravě organizace/ nakládání s odpady, které mohou být kontaminovány.

Ochranné prostředky a opatření na pracovišti

Pro přípravu pracoviště na možnost výskytu COVID-19 Ministerstvo zdravotnictví doporučuje v metodice „Příprava pracoviště na onemocnění COVID-19“ ([zde](#)) v rámci respirační hygieny na pracovišti:

„Osoby s respiračními příznaky (kašel, kýchání) mají dodržovat následující opatření:

- **Zakrývat si nos a ústa jednorázovým kapesníkem nebo ústenkou při kašli a kýchání**
- **Použité ochranné prostředky ihned po použití likvidovat**, pokud možno co nejdříve provést hygienu rukou
- Zajistěte na pracovišti jednorázové papírové kapesníky a **uzavíratelné koše.**“

Odpad z odpadkových košů

Pozornost by měla být rozhodně věnována shromažďování směsných odpadů z odpadkových košů **v kancelářích, šatnách, denních místnostech atd.** Zde se nachází jednorázové kapesníky, jednorázové utěrky.

Ze zákona o odpadech ([§ 6 odst. 3](#) Směsný komunální odpad se nezařazuje do kategorie nebezpečný a původce a oprávněná osoba nejsou povinni s ním nakládat jako s nebezpečným, i když splňuje podmínky uvedené v odstavci 1 (tzn. podmínky zařazení jako nebezpečný). Ve stanovisku Národního referenčního centra pro hygienu pudy a odpadů k prevenci nákazy pracovníků nakládajících s odpadem kontaminovaným nebo potencionálně kontaminovaným SARS-CoV-2 způsobující onemocnění COVID-19 se pro nakládání směsným komunálním odpadem uvádí **„Směsný komunální odpad je nutno z hlediska ochrany pracovníků považovat vždy za odpad nebezpečný, a proto je nezbytné, aby pracovníci byli poučeni, jak bezpečně s ním nakládat, používat výše uvedené ochranné pomůcky a dodržovat hygienická opatření.“**

Do odpadkových košů by tak měl být **vkládám vhodný plastový pytel** (tl. min. 0,2 mm na odpady, který je **dostatečně velký, aby jej bylo možné pevně zavázat, a dostatečně pevný, aby při manipulaci nedošlo k jeho protržení. Doporučeny jsou uzavíratelné koše, nejvhodnější pak jsou uzavíratelné koše ovládané nohou – nášlapné, nebo koše bezdotykové.** Uzavíratelné koše oddělují obsah koše od okolního prostředí.

Podstatné je umožnit následné **vyprázdnění koše bez kontaktu s obsahem**, což je zajištěno již zmíněným vložením plastového pytle. Jednotlivé pytle z košů s odpadem

je vhodné vkládat do většího silnostěnného plastového pytle a teprve následně vkládat do shromažďovacího prostředku (sběrná nádoba – popelnice, kontejner). **Společný pytel po naplnění by měl být pevně zavázán a na povrchu ošetřen dezinfekčním prostředkem.**

Nevhodná je praxe vysypání obsahu košů do jednoho velkého silnostěnného pytle z více odpadkových košů do jeho naplnění, nebo přímo do sběrné nádoby. Při takovém postupu může dojít ke kontaminaci osoby a prostředí při vysypání odpadu.

Zaměstnanec, který zajišťuje nakládání s odpady by měl být vybaven osobními ochrannými pomůckami (např. HS hl. m. Prahy uvádí potřebu „Dostatečně vybavit zaměstnance, kteří jsou bezprostředně ohrožení nákazou osobními ochrannými pomůckami, s ohledem na charakter vykonávané práce a typ pracoviště. Osobní ochranné pomůcky volit podle skutečné potřeby“ [zde](#).

Použité ústenky a respirátory a další osobní ochranné pomůcky

Veškeré použité osobní ochranné jednorázové pomůcky, které mohou být kontaminovány infekčním agens, je nutné považovat za nebezpečný odpad s nebezpečnou vlastností „**H9 infekčnost**“. Nakládání s nimi se řídí obecnými pravidly pro nakládání s infekčním odpadem. Doporučené zařazení tohoto odpadu je pod katalogové čísl: **15 02 02*** - **Absorpční činidla, filtrační materiály (včetně olejových filtrů jinak blíže neurčených), čisticí tkaniny a ochranné oděvy znečištěné nebezpečnými látkami.**

Pokud ve firmě tento odpad vzniká, je nutné přijmout opatření s vyšším zabezpečením.

Odpad z ochranných osobních pomůcek proti koronaviru je nutné shromažďovat jako odpad 15 02 02 (N). **Původce odpadu** v souladu s §16 odst. 3 zákona o odpadech **nepotřebuje ke shromažďování nebezpečných odpadů souhlas žádného úřadu**. Nakládání s nebezpečným odpadem klade na zajištění vyšší nároky.

Pokud původci již tento odpad vznikal v minulosti, je k nakládání s tímto odpadem vybaven. V takovém případě je nutné **zkontrolovat Identifikační list nebezpečného odpadu, zda obsahuje i nebezpečnou vlastnost „H9 infekčnost“ a to samé, zda ji obsahuje i označení shromažďovacího prostředku**. Pokud ne, je nutné v obou případech doplnit a nově označit.

Pokud původce odpadů dosud odpad **15 02 02** (N) nevznikal, pak je nutné zajistit následující:

Původce musí plnit relevantní povinnosti dle [§ 16 \(1\) zákona o odpadech](#), zejména:

c) odpady, které sám nemůže využít nebo odstranit v souladu s tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, **převést do vlastnictví pouze osobě oprávněné k jejich převzetí** podle [§ 12 odst. 3](#), a to buď přímo, nebo prostřednictvím k tomu zřízené právnické osoby,22),

e) shromažďovat odpady utříděné podle jednotlivých druhů a kategorií,

f) **zabezpečit odpady před** nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo **únikem**,

g) **vést (i pro tyto odpady) průběžnou evidenci o odpadech** a způsobech nakládání s nimi, **ohlašovat odpady** (roční hlášení do ISPOP, pokud mu vznikne v roce 2020 ohlašovací povinnost).

Je nutné ověřit, zda stávající dodavatel služby odvozu odpadů má oprávnění k převzetí odpadu 15 02 02 a domluvit s ním podmínky pro zavedení sběru a svozu odpadů, zejména:

- **rozsah služby** – předpokládaný objem/hmotnost odpadu,
- **četnost odvozu** (pravidelný svoz, na výzvu – domluvit i max. dobu realizace svozu od výzvy, způsob výzvy – mailem, telefonicky),
- **poskytnutí sběrné nádoby** / pronájem sběrné nádoby / poskytování jednorázových obalů, a
- **cenu za služby** (dle sjednaného rozsahu) a **způsob úhrady**
- **podmínky ohlašování přepravy nebezpečného odpadu do systému SEPNO dle §40** zákona o odpadech /zda roli ohlašovatele bude plnit oprávněná osoba za původce/ - netýká se sběru prostřednictvím mobilního zařízení, jehož provozovatelem je oprávněná osoba

Pokud stávající svozová společnost oprávnění k převzetí nemá, pak je nutné zajistit pro odvoz tohoto odpadu jiný subjekt a obdobným způsobem sjednat rozsah a způsob realizace poskytovaných služeb.

Povinnost zajistit bezpečné obaly a shromažďovací prostředky pro nebezpečný odpad má původce odpadu. Vhodnou shromažďovací nádobu, včetně označení, může dodat oprávněná osoba. Oprávněná osoba může dodat i jednorázové nádoby, které jsou odstraněny ve spalovně nebezpečného odpadu společně s odpadem bez nutnosti jakékoli další manipulace. Pokud budou použity shromažďovací nádoby je nutné počítat s potřebou jejich pravidelné dezinfekce.

Odpad by měl být bezpečně ukládán do označených, oddělených, krytých, uzavíratelných, nepropustných a mechanicky odolných obalů, podle možnosti spalitelných bez nutnosti další manipulace s odpadem. Obaly musí být neporušené, vnější obal by měl být ošetřen desinfekcí.

Konkrétní řešení sběru a svozu je nutné dojednat s oprávněnou osobou, aby bylo zajištěno bezpečné shromažďování, ale i následné převzetí odpadu oprávněnou osobou a jeho přeprava k odstranění.

Původce odpadu je povinen zajistit bezpečné obaly pro nebezpečný odpad. **Nezabalené odpady nebo odpady uložené v poškozených obalech by pracovníci, kteří přepravují odpady do koncového zařízení pro odstranění odpadů, neměli v rámci své bezpečnosti a ochrany svého zdraví i pracovníků v zařízení pro odstranění odpadů od původce odpadů převzít.**

Požadavky na sběrné nádoby stanovuje §5 vyhl. č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění.

Pokud nepůjde o jednorázové shromažďovací prostředky, mělo jít přinejmenším o nepoškozenou plastovou sběrnou nádobu s funkčním víkem, nepropustnou, do které bude vložen silnostěnný plastový pytel, dostatečného objemu – umožňující pevné zavázání před odvozem. **Sběrná nádoba pro shromažďování nebezpečného odpadu musí být označena** (názvem odpadu, jeho katalogovým číslem a dále kódem a názvem nebezpečné vlastnosti, nápisem "nebezpečný odpad" a výstražným grafickým symbolem, vycházejícím z přímo použitelného předpisu Evropské unie o klasifikaci, označování a balení látek a směsí²¹) a grafickým symbolem nebezpečné vlastnosti HP 9 podle Evropské dohody ADR) ve smyslu §26 dle přílohy č. 29 vyhl. č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění.

V blízkosti shromažďovací nádoby nebezpečného odpadu (nebo přímo na shromažďovací nádobě) **musí být umístěn identifikační list shromažďovaného odpadu.** Místo by mělo být větratelné a mělo by být nepřístupné nepovolaným osobám, aby bylo zamezeno neoprávněnému manipulování s odpadem.

Nádobu by bylo vhodné **pravidelně dezinfikovat, zejména na madlech** a **v blízkosti by bylo vhodné zajistit možnost provedení dezinfekce rukou pro osoby odkládající odpady i pro obsluhu sběrné nádoby.**

Místo umístění sběrné nádoby je vhodné pravidelně dezinfikovat. **Dezinfikována musí být i vlastní sběrná nádoba** (vně i uvnitř) - §5 (2) písm. h) vyhl. č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění.

Jak se nakládá s infekčními odpady ve zdravotnictví (zařazeno pro informaci)

Pro srovnání jsou v následujícím textu uvedeny základní informace o tom, jak se nakládá s infekčními odpady ve zdravotnictví:

Nemocnice, zdravotnická zařízení a sociální ústavy mají zavedené postupy pro nakládání s infekčním materiálem – infekčními odpady i odpady z kontaminovaných OOP. Takové odpady se zařazují jako nebezpečný odpad.

Metodické doporučení Státního zdravotního ústavu pro nakládání s odpady ze zdravotnictví lze stáhnout [zde](#). Další Metodika je k dispozici na webu MŽP [zde](#). **Tuto Metodiku lze využít i pro nakládání s odpady mimo zdravotnická zařízení, kdy odpad, který vzniká, vykazuje stejné vlastnosti a rizika a vyžaduje zvláštní nakládání jako odpad ze zdravotní péče. Jde o odpad, který vzniká např. v tetovacích salonech, protidrogových centrech apod. Může tedy posloužit jako vodítko v dnešní situaci.**

18 01 03* – Odpady, na jejichž sběr a shromažďování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce

Pod toto katalogové číslo patří veškeré odpady ze zdravotnických oddělení, jako jsou použité chirurgické materiály, nemocniční podložky, pleny, obvazový materiál, použité jednorázové pomůcky, infuzní nástroje bez jehly, obaly transfuzní krve, nepoužitelné transfuzní přípravky, kontaminované osobní pomůcky personálu, polyetylenové obaly od infuzních roztoků, odpady z laboratoří, odpady z dialyzačních zařízení, sádry, dále i veškeré odpady, které jsou kontaminovány lidskou krví, sekrety nebo výkaly.

15 02 02* - Absorpční čidla, filtrační materiály (včetně olejových filtrů jinak blíže neurčených), čisticí tkaniny a ochranné oděvy (N) Použité ústenky, respirátory a další osobní ochranné prostředky ve zdravotnictví:

Veškeré použité osobní ochranné jednorázové pomůcky, které mohou být kontaminovány infekčním agens, je nutné považovat za nebezpečný odpad s nebezpečnou vlastností „H9 infekčnost“. Nakládání s nimi se řídí obecnými pravidly pro nakládání s infekčním odpadem. Doporučené zařazení tohoto odpadu je pod katalogové číslo: **15 02 02 - Absorpční čidla, filtrační materiály (včetně olejových filtrů jinak blíže neurčených), čisticí tkaniny a ochranné oděvy znečištěné nebezpečnými látkami.**

Odpad by měl být bezpečně ukládán do označených, oddělených, krytých, uzavíratelných, nepropustných a mechanicky odolných obalů, podle možnosti spalitelných bez nutnosti další manipulace s odpadem. Obaly musí být neporušené, vnější obal by měl být ošetřen desinfekcí. Původce odpadu je povinen zajistit bezpečné obaly pro nebezpečný odpad. Nezabalené odpady nebo odpady uložené v poškozených obalech by pracovníci, kteří přepravují odpady do koncového zařízení pro odstranění odpadů, neměli v rámci své bezpečnosti a ochrany svého zdraví i pracovníků v zařízení pro odstranění odpadů od původce odpadů převzít. Infekční odpad musí být bezprostředně odstraněn ve spalovně nebezpečného odpadu.

Související dokumenty

[ILNO 15 02 02 - upravený pro ochranné pomůcky infekční](#)

[ILNO 18 01 03](#)

[Evidence přepravy NO a systém SEPNO - přehled povinností](#)

[SEPNO - nejčastější dotazy](#)

Související videa

[Přeprava NO a systém SEPNO](#)

[Modul SEPNO a role uživatelů](#)

Příloha č. 1 – význam osobních ochranných pomůcek

Ministerstvo zdravotnictví na <https://koronavirus.mzcr.cz/otazky-odpovedi/> (17.3.2020) uvádí (například) ve vztahu k prevenci:

Jak se proti nákaze COVID-19 preventivně chránit?

Důležité je postupovat tak, jako při běžném virovém onemocnění, tzn. **dodržovat základní hygienická pravidla**. Využívat ochranných prostředků.

Jaké jsou prostředky ochrany?

Doporučuje se nosit roušku či respirátor, ochranné brýle a rukavice (jakékoliv textilní rukavice, které mohou jedince chránit před přenosem virů).

Jaký je rozdíl mezi rouškou a respirátorem?

Rouška nepředstavuje primárně ochranu před viry a bakteriemi. Jejich hlavním účelem je pouze ochránit okolí, nikoliv člověka, který je nosí. Je lepší nosit alespoň roušku než nemít žádnou ochranu. Pro ochranu před virovými onemocněními **opravdu fungují efektivněji respirátory filtrační třídy FFP3, částečně FFP2**. Ideální variantou jsou ty s vydechovacím ventilkem.

K čemu slouží roušky?

Roušky jsou určeny zejména k ochraně okolí, tedy aby již nemocný člověk nešířil nemoc dál kapénkovou cestou. Použitím běžných roušek se člověk před nákazou COVID-19 neochrání, může však zabránit jejímu dalšímu šíření v případě, kdy by byl sám již infekční.

Musím mít roušku povinně?

Vláda ČR svým USNESENÍM ze dne 18. března 2020 č. 247 v bodě I **zakazuje** s účinností od 19. března 2020 od 00:00 hod. všem osobám pohyb a pobyt na všech místech mimo bydliště, bez ochranných prostředků dýchacích cest (nos, ústa) jako je respirátor, rouška, ústenka, šátek, šál nebo jiné prostředky, které brání šíření kapének;

Stačí si zapamatovat lehké pravidlo: „**Moje rouška ochrání tebe, tvoje rouška ochrání mě.**“